

CSALÁDI EGÉSZSÉG ÉS

Miért rossz a gyermekem ?

— Harmadik beszélgetés —

A *gyerekek rendtelenségéről* panaszkodott az egyik édesanya a szülők iskolájának legutóbbi összejövetelén. Úgy látszott, ez a gyerekhiba nagyon általános, sok kényelmetlenségnek, perpatvarnak az okozója az otthonban. Az édesanyák alig várták, hogy újra elmondhassák panaszukat, feltehessék kérdéseiket.

— Az én kisfiam, mióta megtanítottam a tanító néni által készített tinta-és tolltartóra, legalább az írószereit rendben tartja. Ezek a *maga csinálta* tárgyak kedvet ébresztettek benne a rendre is. De a többi holmija, ruha, cipő, játékok! Minden szanaszét hever. Folyton veszekszem vele, prédikálok neki, el is vertem már jógyypárszor, semmi se használ!

— Hát még az enyém! Nem lehet rendesen takarítani, annyi lim-lomot hord össze a szobában. Pedig amúgy is szűk a lakás. A zsebe meg valóságos anyagraktár. Gomb, ceruzavég, drót, sróf, a sok kacat, amivel megtömi, tönkreteszi a nadrágját, kabátját.

— Én sem tudom, honnan vette ezt a nagy rendtelenséget. Tőlem ugyan nem tanulta. Hisz nem tűrök egy porszemet se a bútorokon. Nálam nem heverhet szanaszét semmi. Igaz, hogy egész nap tisztogatnom, rakosgatnom kell utánuk.

— Az én kisbabám alig négyhónapos, mégis rakogatni kell már utána is. Folyton kidobálja a csörgőjét a bölcsőből. Bizony még a tisztaságra se tudtam rászoktatni. Pedig ha a kis Jancsi idejében meg nem szokja, János már nehezen tanulja meg. Igaz-e, tanító néni? — kérdezte Baginé, a fiatal anya, aki mindenben a legjobban szeretné nevelni a kicsijét.

— Bizony kényelmetlen hiba a rendtelenség — vette át a szót a tanító néni, hogy az édesanyák kérdésére sorjában feleljen. — Különösen kényelmetlen az édesanya számára, aki az otthon,

a ház rendjének őrzője. Ezért is ingerlődik fel olyan könnyen a rendtelenség és támad rá néha olyan keményen a gyerekekre — no meg néha férjura is. Mert hát, mi tagadás, a felnőttek többnyire maguk sem olyan rendesek, mint amilyen rendeseknek a gyerekeket szeretnék látni.

— A szidástól még sohase tanult rendet a gyerek. Mert a rendtelenséggel is úgy vagyunk, mint minden hasonló, általános hibával: a sok nógatás, biztatás, veszekedés mitsem használ, csak elmérgesíti a helyzetet és dacról ingerel. A nevelésben a példa, az okos, nyugodt, következetes szoktatás többet ér a sok beszédnél. Igaz, a példaszó azt mondja: „Füvekben és szavakban nagy erő lakozik.” Az egyszer-egyszer komolyan, nyomtatékkal elmondott szóban, intésben — igen. De a sok izgatott perelés közben elkopnak a szavak. A gyerek már oda se figyel a daráló beszédre, — egyik fülnél be, a másikon ki.

— Nem a dühös, mérgében kiabáló, a konyhában, szobában ide-oda csapkodó, hanem a nyugodt, fegyelmezett szülő fog jó példával előljárni mindenben, így rend dolgában is. Mert a rend elsősorban *szervezés* kérdése. Szervezni pedig csak nyugodt idegzetű, előrelátó ember tud.

Jegyezzük meg jól: csak aki jól tud rendet *csinálni*, tud egyben jól rendet *tartani*. Ez áll a felnőttek éppúgy, mint a gyerekekre. Ha tehát azt akarjuk, hogy a gyermekünk rendes legyen, a *rendcsinálásra* és *rendtartásra* fokozatosan rá kell nevelnünk.

— *Fokozatosan*, mondom, mert a rendszeretet, mint annyi más tulajdonság, fejlődés eredménye a gyermeknél. Mikor a szülők panaszait hallom, felvetődik bennem a kérdés, vajjon csakugyan olyan rendetlen-e az a gyerek? Ismeri-e az édesanya a mértéket, mikor mennyit kívánhat a gyermekétől? Úgy látom,

néha túlkorán túlsokat követel, máskor meg minden rendetlenséget, hanyagságot ráhagy még a nagyobbjára is.

— Helyesen gondolja ez a fiatal édesanya: a szoktatással nem lehet elég korán elkezdni. Hiszen a csecsemő egész nevelése tulajdonképpen nem egyéb, mint *rendre*, rendszerességre való nevelés. Az alvás és szoptatás rendjéről már a múltkor beszéltünk. Fokozatosan, türelmessel, következetességgel neveljük arra is, hogy a szükségleteit a maga helyén és idején végezze el. Bizony nagy erőki-fejtést és önfegyelmet kíván ez a mi kisbabánktól. Az *éjszaka- és szobatisztaságra* neveléssel ne is igen próbálkozzunk előbb, mint 6 hónapos korban és nem is érünk el teljes eredményt, csak 3 év körül. A játékok kidobálása a *bújócska-játék kezdete*: a kicsi örül a tárgy eltűnésének s előkerülésének, ha az édesanya türelmes kézzel felfezedegeti neki. Ha erre nem jut időnk, legjobb a játékokat: csörgőt, gumibabát egy, a bölcső két széle között kifeszített zsinórra, hevederre felfűzni.

— Bizony nehéz a kisbabát tisztaságra, *rendre* szoktatni. Hisz későbbben is milyen szívesen maszatoz be magát, piszkál, pancsol mindenben. Egy-kétéves korban még mindent széthagy, szétdobál a szobában. Mégis: ne higgyük, hogy egyidejűleg nem él benne elevenen a tisztaság, rend kívánása is. Hiszen már az állatok közül is a nemesebbje tisztá magára, fekvőhelyére, ételére. A kisgyerek 2—3 év körül maga is kívánja a rendet bizonyos dolgokban. Ilyenkor sűrűn törülgeti ragadós kezecskéit, elsimítja, ha ráncos a takaró, becsukja a nyitva hagyott ajtót. Szereti, ha mindennap ugyanolyan sorrendben mosdadjuk, adjuk rá a holmiját. Néha még túlzottan kényeskedő, finnyás is lesz, mint ha vissza akarná adni a felnőttnek a kölcsönt, amiért olyan szigorú volt hozzá.

— A kisgyerektől megkívánjuk, hogy elrakja a játékeit. De gondolunk-e arra, hogy ezt az elrakást megfelelő helyvel, beosztással megkönnyítsük neki? A kisgyerekek legyen játékdobozba és játékpulca. A dobozba kerülnek a leginkább használt s könnyen elkeveredő állandó játékok, s mindaz a fényes, színes limlóm, amit első gyűjtőkedvében, akár egy kis csóka, összehord ebbe a „kincsesládába“. Az *általa is elérhető*, tehát alacsony polcra a nagyobb tárgyak kerülnek. Már *rendesnek* számít 4—5 éves korig a gyermek akkor, ha játékat abba-hagyva, a *mi segítségünkkel* elrakja játékszerait. Teljes önállóságot nem kí-

vánhatunk meg tőle ezen a téren ilyen kicsiny korban. Sőt még a kis iskolásnál is szemmel kell tartanunk, *rendben* kikészített-e, berakott-e táskájába mindent, amire az iskolában szüksége van. Miközben segítünk neki a rendezkedésben, ilyeneket mondunk hangsúllyal, nyomatékkal: „Látod, ez idevaló“, „tedd ezeket szépen ide, akkor nem vesznek el“, „látod, nem találsz, mert nem tetted vissza a dobozba.“ Ha másnap nem találja a játékát, vagy kikapott az iskolában hanyagságáért, egyszerűen ha kikapta a rendetlenség hátrányait, maga akar majd rendet csinálni és tartani.

— Joggal vesszük rossznéven a 4—5 évesőt, ha este *ok nélkül* kinthagy valamit heverni. De éppen ellenkező hatást érünk el, ha rendetlenségnek érezzük, ami a gyermek szemében éppen-séggel nem az. A kisgyerek rendszerezete nem mindig olyan, amilyennek mi elképzeljük. Sok dologban — mint fentebb láttuk — aprólékosabb, pepecselőbb nálunk. Rendnek tartja, ha a tárgyakat jó szorosan egyhelyre zsúfolja. Az elrendezés csinájához ilyenkor még nem ért. Az sem nevezhető a kisgyereknél rendetlenségnek, ha nem rakja helyre, amit este építeni kezdett, mert másnap tovább akar dolgozni rajta. Mert ez az *építőjáték* az ő számára egyben *komoly munka*, amivel értelmét, ügyességét fejleszti.

— Míg az egyik édesanya folyton nyomában jár a gyerekeknek, szidja s elkeseredik, hogy nem lát eredményt, addig a másik: az *okos* édesanya más, közvetett eszközökhöz folyamodik. Hároméves korban beadja a kicsit az *óvodába*, ahol rendet, tisztaságot, jó egészségügyi szokásokat tanul, játékosan.

Az ilyen gyerekek sok esetben otthon maga kívánja a rendszeres fejmosást, kézmosást. Jó, ha az édesanya is játékosan vonja be a gyereket az otthon rendjébe. Este együtt járnak végig a szobát, és mint „házimanókák“ mindent helyre raknak. Babakelengyét készítenek együtt, mintha a baba igazi eladólány lenne. Mekkora öröm, amikor a babamama maga kimossa a babaruhát, s a kivasalt, színes selyempapírral bélelt, csinos szalaggal átkötött kis holmit berakja a babaszekrénybe. Hát még ha az édesanya megengedi, hogy a kislány egyszerűen a nagy fehérneműszekrényt is egymaga rakja be. Milyen öröm rendet csinálni a *csörömpölő* evőeszközök között, figyelmességből édesanya helyett megágyazni, megteríteni! Ugy tanul meg, magátólértetődően a kislány főzni, varrni,

takarítani, ahogy annak idején jární, be-szélni — az édesanya példájából.

A 6—9 éves kor nehéz időszak a gyermek rendre nevelésében. Ilyenkor annyi minden érdekli, annyifelé van a figyelme, hogy nagy ellentállást fejt ki az efajta figyelmzéssel szemben. Mégis ebben a korban meg kell szoknia, hogy felvarrja a gombot, megstoppolja a harisnyát, rendben tartsa a szekrényét. Jó ilyenkor együtt megbeszélni vele a rendtartást, minden részletében. A gyermek még szenvedélyesebben gyűjt dobozt, számolócédulát, ásványt, bélyeget, mindenfélét. Helyezzük el együtt a holmikat úgy, hogy azok ne csak mértanilag férjenek el, hanem könnyen elő is szedhetők legyenek, anélkül, hogy első mozdulatra összeomoljon a rend. Mindennek legyen lehetőleg külön rekesze, doboza, rajta vignetta, enyvezett cédula, a doboz tartalmát jelző felirattal. A gyermek ebben a korban, de még később is, nagyon szereti az ilyen rendszerezést, igyekszik is rendet tartani. Ha nem is sikerül még neki tökéletesen. A gyűjtött holmikra hamar ráún, de nagyon elkeseredik, ha megkérdése nélkül kidobjuk. Csináljunk tehát vele időnként közös nagytakarítást.

Mire a serdülő korba ér, már ki kell, hogy fejlődjenek benne a rendszokások, Ilyenkor már megkívánhatjuk tőle, hogy ruhája, cipője, haja, körme állandóan tiszta, rendes legyen, ezt és minden holmiját *maga tartsa rendben* és ne várja a mi segítségünket, figyelmeztetésünket.

És ezzel elérteünk annak az édesanyának a panaszához, aki maga a legrendesebb, nem bírja otthon a rendtelenséget, s éppen ezért egész nap rakogat, tisztogat a ház népe után. Éppen ez a baj! Mikor kerül a gyerek abba a helyzetbe, hogy maga rakja el a holmiját, ha az édesanya folyton rakogat utána? Neki egyszerűen nincs mit elraknia. Nincs alkalma a rendcsinálásra és rendtartásra tapasztalatokat szerezni.

Mint ahogy az előbbi beszélgetésünkben már leszögeztük, a fiúkat éppúgy rá kell szoktatni a rendre, a házi munkára, akárcsak a leányokat. Ne kívánjunk gyerekeinktől egyszerre túl sokat a rendből, de amit megkívánunk, azt követeljük meg hiánytalanul.

A tanító néni a mult alkalommal a fiúkra gondolt, amikor megtanította az édesanyákat az íróasztalfelszerelés elkészítésére. Most búcsúzól a kislányok örömeire varrodoboz és harisnyatartó zsák is készült az anyák iskolájában.

— *Hiába, rend a lelke mindennek* —

sóhajtottak megkönnyebülten az édesanyák, amikor haza készülődtek.

— *Minden rendnek lelke van, fűzte hozzá a tanító néni a mai aranyzsabályt.*

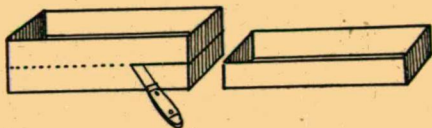
Baloghy Mária

Hogyan készül varrodoboz és harisnyatartózsák?

Varródoboz cipődobozból

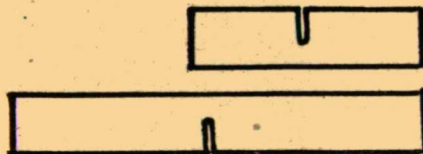
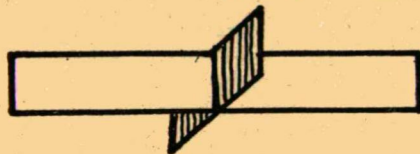
1. Keressünk ki egy olyan cipődobozt, amelynek a teteje is megvan még. A doboz tetejét egyelőre tegyük félre, mert először a doboz alsó részét alakítjuk át. E célból mérjük le az oldal magasságát és jelöljük ki mindegyik sarok élén a magasság felét.

2. Ceruzával, vonalzó segítségével kös-sük össze a kijelölt pontokat és a vonal

mentén először zsebkéssel, majd ollóval vágjuk körül a dobozt.

3. A levágott részből, mind a hosszabb, mind a rövidebb oldalából tartunk meg egyet-egyét. Ezek pontosan be fognak illeni a dobozba, mint válaszfalak és rekeszekre osztják azt. Először egymásba illesztjük és csak azután tesszük a dobozba. Vágjunk ezért nyílást mindkét oldal közepén, de úgy, hogy a hosszabbik oldalon felülről lefelé, a rövidebbik alulról felfelé legyen nyitva. Így:

4. Ha összeillesztjük a rekeszfalakat, helyezük őket bele a dobozba.

5. Most vegyük elő a doboztetőt. Ragasszuk be sötét (kék, zöld vagy fekete) fényes papírossal és ugyancsak fényes papírosból rózsaszínű, piros, kék, fehér virágokat vágjunk ki és ezzel díszítsük.